

Till:

Kultur- och demokratiminister Amanda Lind
Kulturutskottet

För kännedom:

Svenska Filminstitutet

Förslag till samverkan och inflytande

Vi, Film&TV-Producenterna, Film Capital Stockholm, Film i Väst, Film i Skåne, Filmpool Nord, Sveriges Television AB samt Sveriges Filmuthyrareförening, ber härmed att få träffa Kultur- och demokratiministern angående hur parts- och branschinflytandet bör utvecklas inom ramen för den nya filmpolitiken.

Följande pm beskriver vår gemensamma syn på frågan. Det kan konstateras att den nya filmpolitiken genom sin finansieringslösning skapar en koppling till statens årliga budgetberedning som riskerar att påverka kontinuiteten och oberoendet för svensk film. Denna fråga kommer behöva hanteras av regeringen under innevarande mandatperiod. Detta pm behandlar dock inte finansieringen av filmpolitiken eller filmpolitiken i övrigt.

Bakgrund

Som konstateras i propositionen "Mer film till fler" (Prop. 2015/16:132) är det få andra kulturpolitiska områden där branschen och politiken är så intimt beroende av varandra som filmområdet.

För att garantera filmbranschens aktörer insyn och möjlighet att påverka utformningen av filmstöden upprättades som en del i den nya filmpolitiken särskilda branschråd vid Svenska Filminstitutet.

Som vi framförde i vårt brev till Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke av den 6 juli 2018 så tycker vi inte att branschråden har fungerat, se bilaga.

Vägen framåt

En viktig utgångspunkt för kulturpolitiken är principen om armlängds avstånd mellan politik och utövare. Detaljreglering av filmpolitiken bör därför undvikas.

Samtidigt behöver filmpolitiken organiseras på ett sådant sätt att ekosystemet värnas. I synnerhet i ett litet språkområde som det svenska är de olika aktörerna beroende av varandra och därför krävs ett samspel och ömsesidig förståelse mellan den utövande branschen, offentliga aktörer, public service och privata finansiärer. Filminstitutets roll i detta är central.

Mål:

- En positiv, förtroendefull och framåtsträvande samverkan mellan branschens olika aktörer

- Möjlighet för branschen att ha insyn och kunna påverka i viktiga frågor
- Att branschen konsulteras i utformningen av viktiga förslag
- Att Filminstitutets styrelse får ordentligt belyst konsekvenserna av förslag före beslut tas
- En självständig styrelse för Filminstitutet som innehåller kunskap och kompetens om svensk film och dess förutsättningar
- Transparens, samt oberoende uppföljning och utvärdering av filmpolitiken

För att åstadkomma detta föreslår vi att branschråden avskaffas och att samverkan och branschinflytande istället säkerställs enligt följande förslag. Förslaget är inte avsett att läsas som alternativa lösningar, utan bör övervägas som en helhet.

1. Högnivåmöten

Högnivåmötena behålls. Kulturdepartementet fortsätter att bjuda in till så kallade högnivåmöten två gånger om året med "centrala företrädare för filmbranschen". Syftet är att "följa införandet av den nya politiken samt att hålla en aktiv dialog om branschens förutsättningar och om hur filmpolitiken på bästa sätt kan utvecklas" (Prop. 2015/16:132)

2. Referensgrupper

Filminstitutet bör inför varje förändring i stödordningen eller i andra viktiga frågor (t.ex. svensk film tappar publik, #metoo) tillsätta tillfälliga referensgrupper som kan konsulteras i arbetet. Filminstitutet avgör utifrån frågans natur vilka organisationer som bör ingå i referensgruppen. Organisationerna utser i sin tur en lämplig representant för ändamålet. Referensgrupperna möjliggör branschinflytande, samt bidrar med kunskap och rådgivning utifrån representanternas olika utgångspunkter och erfarenheter.

Systemet med referensgrupper har tidigare bland annat använts vid utformningen av det gamla dramaseriestödet och den nya förslaget till kvalitetspremie.

3. Skriftligt remissförfarande

Varje beslut om förändringar i stödordningen (rörande exempelvis mål, kriterier eller nivåer), samt andra större förändringar som påverkar branschen, bör föregås av skriftligt remissförfarande där förslaget till det nya beslutet är formulerat. Filminstitutet bör ge samtliga organisationer som idag ingår i branschråden möjlighet att svara på remisserna. Syftet med att skicka förslag på remiss är att möjliggöra branschinflytande, samt att Filminstitutet får ordentligt belyst vilka konsekvenser förslag kan få om det genomförs.

4. Direkt dialog

Filminstitutet bör givetvis även fortsättningsvis ha en direkt dialog med organisationer i branschen. Vi rekommenderar Filminstitutet att med jämna mellanrum bjuda in till större branshmöten där information kan lämnas och gemensamma frågor diskuteras.

5. Filminstitutets styrelse

Som helhet bör Filminstitutets styrelse ha en sammansättning som garanterar både konstnärlig och ekonomisk kompetens, samt insikt om villkoren för produktion av film. Filminstitutets styrelse bör innehålla ledamöter med förankring i branschen och god kunskap om filmproduktionens villkor.

Även om styrelsen utses av regeringen, bör det finnas en process som möjliggör för organisationer i branschen, förslagsvis organisationer som ingår i dagens branschråd, var för sig eller i grupper, att nominera kandidater till styrelsen. De ledamöter som regeringen slutligt utser representerar inte branschen i styrelsen, utan ska verka i Filminstitutets intresse. Filminstitutets styrelseledamöter bör därför inte samtidigt inneha styrelseuppdrag eller exekutiva roller i exempelvis de organisationer som idag ingår i dagens branschråd.

6. Transparens

För att branschen ska kunna utvärdera och förstå de avväganden som görs inom Filminstitutet bör arbetet så långt som möjligt präglas av tillit, öppenhet och transparens. Det gäller i synnerhet Filminstitutets strategier och prioriteringar för stöd.

7. Uppföljning och utvärdering

Filminstitutet bör årligen rapportera måluppfyllelse och hur arbetet bedrivits till Högnivåmötet. Uppfyllelsen av målen ska kunna mätas mot kända och allmänt accepterade indikatorer. Indikatorerna redovisas per år och planeringscykel (3–5 år) på ett sådant sätt att jämförelser kan göras. Indikatorerna bör definieras av Filminstitutet utifrån de filmpolitiska målen och remitteras branschen.

En större, av Filminstitutet oberoende, uppföljning bör äga rum efter en tid, där organisationerna som ingår i Branschsamlingen var för sig ges möjlighet att lämna synpunkter. Eftersom inte samma organisation som uppdragits att utföra filmpolitiken (Filminstitutet) bör ansvara för utvärderingen av verksamheten, bör större utvärderingar av filmpolitiken göras av extern part, exempelvis Statskontoret eller en annan extern utredare.

Stockholm, Göteborg, Malmö och Luleå den 21 januari 2019

Film&TV-Producenterna

Eva Hamilton, ordförande

Film Capital Stockholm

Anette Mattsson, VD

Film i Skåne

Ralf Ivarsson, VD

Film i Väst

Mikael Fellenius, VD

Filmpool Nord

Sandra Warg, VD

Sveriges Filmuthyrareförening

Eric Broberg, ordförande

Sveriges Television AB

Hanna Stjärne, VD

BILAGA: Brev till Kulturminister Alice Bah-Kuhnke, Stockholm den 6 juli 2018

Kulturdepartementet

Att: Alice Bah Kuhnke, Kultur- och demokratiminister

Kopia: Svenska Filminstitutets ordförande, Claes Ånstrand, och övriga styrelse,
samt Svenska Filminstitutets vd, Anna Serner

Vi, Film&TV-Producenterna, Film i Väst, Film i Skåne, Filmpool Nord, Sveriges Television AB samt Sveriges Filmuthyrareförening, begär härmed att snarast få träffa Kulturministern angående hur parts- och branschinflytandet bör utvecklas inom ramen för regeringens nya filmpolitik. Detta mot bakgrund av utvecklingen i de av Svenska Filminstitutet upprättade branschråden.

När den nya filmpolitiken klubbades 2016 så var det en av de mest genomgripande förändringarna för svensk film på flera decennier. Inför genomförandet uttrycktes farhågor om att omställningen skulle resultera i att en alltför stor makt över svensk film skulle koncentreras till Filminstitutet. För att säkerställa branschens inflytande upprättades särskilda branschråd vid Filminstitutet. Syftet med råden var att "garantera filmbranschens aktörer insyn och möjlighet att påverka utformningen av filmstöden" (Prop. 2015/16:132).

Vi är oroade över den utveckling vi sett när det gäller Filminstitutets hantering av samråden med branschen och som vi menar hämmar utvecklingen av svensk film. Som konstateras i propositionen Mer film till fler så finns det "få andra kulturpolitiska områden där branschen och politiken är så intimt beroende av varandra som filmområdet." På filmens område är branschsamverkan helt avgörande för att svensk film ska nå framgång.

I propositionen sägs också att "Avsikten är att den nya filmpolitiken ska bidra till att branschens insyn och möjligheter att påverka ska bli tydligare och mer relevant än i dag.". Riksdagen betonade detta ytterligare genom att ge regeringen tillkänna att frågan om hur parts- och branschsamverkan kan utvecklas skyndsamt bör utredas.

Efter 18 månaders deltagande i råden kan vi konstatera att regeringens ambition om insyn och inflytande inte har förverkligats.

- Ett nytt stödsystem för film har upprättats av Filminstitutet utan att råden har getts möjlighet att ta del av de riktlinjer för stöden som styrelsen har beslutat om. Den

exakta utformningen av de nya stöden har därmed inte underställts råden. Detta begränsar inte bara rådets insyn, utan även Filminstitutets möjligheter att på förhand informera sig om konsekvenserna av de skrivningar som föreslås.

- Viktiga förändringar har införts utan att råden har informerats, än mindre haft möjlighet att yttra sig över dem. Detta gäller tex nya trösklar för manusförfattare och regissörer för att kunna söka stöd, krav på nya VD-utbildningar och begränsningar i det publikrelaterade stödet (PRS) för lång spelfilm.
- Råden har inte delgivits de prioriteringar som har styrt Filminstitutet i utformningen av de nya stöden och fördelningen av medlen, trots att medlen är begränsade och prioriteringar är nödvändiga.
- Vi ställer oss frågande till hur enstaka kommentarer på Filminstitutets övergripande underlag från enskilda rådsmedlemmar som protokollförts vid rådsmötena har kunnat vägleda styrelsen om Filminstitutets prioriteringar och den konkreta utformningen av de nya riktlinjerna för stödgivningen.

Att döma av uttalanden av Filminstitutet har det saknats en uppriktig ambition att ge råden den insyn och det inflytande som avsetts. I branschpress har Filminstitutets vd bland annat sagt att "förväntan från råden inte står i paritet med vad råden kan leverera. Råden är bara en möjlighet att få insyn i verksamheten. Det handlar inte om att råden ska se till hur vi når målen, utan om det är rätt mål vi har satt upp. Det har inte råden förstått."

Vi har nu tagit del av Filminstitutets utvärdering av råden och förslag till reviderad arbetsordning av den 28 juni. Vi uppfattar inte att dessa dokument förändrar något till det bättre, utan snarare bekräftar vår uppfattning och förstärker vår oro.

Angående synpunkten att råden måste kunna yttra sig över samma underlag som styrelsen tar beslut om sägs i utvärderingen från Filminstitutet att "De beslutsunderlag som Filminstitutet bereder till styrelsen och som rör frågor som avhandlats med råden skickas för kännedom till berört råd innan styrelsemötet. Det går dock inte att lämna ytterligare synpunkter på färdiga beslutsunderlag." Denna hållning hade alltså till följd att styrelsen i december förra året tog beslut om helt nya riktlinjer för stöd till svensk film utan att rådet hade getts möjlighet att yttra sig över de färdiga riktlinjerna.

När det gäller synpunkten att företrädare för råden även bör kunna träffa styrelsen före viktiga beslut skriver Filminstitutet i utvärderingen att "För Filminstitutets styrelse är det ingen skillnad på styrelsen och organisationen Filminstitutet, och det är organisationen som har det operativa ansvaret att bereda allt styrelsematerial." Vi uppfattar att detta strider mot den uttryckliga instruktionen i propositionen att

”företrädare för råden bör ges möjlighet att föredra rådets synpunkter för styrelsen inför beslut”.

Vi uppfattar situationen som särskilt bekymmersam eftersom styrelsen sedan omläggningen av filmpolitiken inte längre innehåller branschrepresentanter, utan i huvudsak utgörs av ledamöter som primärt har en annan bakgrund än inom film.

Branschråden var avsedda att vara en garant för att möjliggöra branschens inflytande i den nya filmpolitik som regeringen presenterade. Vi upplever att råden som konstruktion har stora brister. Att rådets insyn har begränsats och att Filminstitutet gång efter annan förbigår råden i viktiga frågor fråntar råden hela deras mening, oavsett konstruktion.

Åtgärder behöver till för att svensk film ska kunna växa och bli fortsatt stark, såväl kreativt som publikt. Vi vill därför ta del av regeringens syn på frågan om branschens insyn och inflytande och diskutera olika lösningar.

Med vänlig hälsning

Eva Hamilton
Ordförande Film&TV-Producenterna

Mikael Fellenius
VD Film i Väst

Ralf Ivarsson
VD Film i Skåne

Lennart Håkansson
Ordförande Filmpool Nord

Hanna Stjärne
VD Sveriges Television AB

Eric Broberg
Ordförande Sveriges Filmuthyrareförening